

Tilbud om provisjon for henvisning til spesialist

Sekretariats advokater har den senere tid blitt kjent med at det noen steder i landet er i ferd med å vokse frem en praksis der spesialister tilbyr henvisende tannleger godtgjørelse, for eksempel beregnet som en andel av pasienthonoraret, dersom de henviser sine pasienter til vedkommende spesialist eller til spesialister som arbeider i en bestemt tannlegepraksis. Både det å motta og tilby en slik godtgjørelse vil kunne være i strid med helsepersonelloven.

Det står i helsepersonelloven § 9 at «Helsepersonell må verken på egne eller andres vegne motta gave, provisjon, tjeneste eller annen ytelse som er egnet til å påvirke helsepersonells tjenestlige handlinger på en utilbørlig måte.

Helsepersonell må heller ikke motta fra pasient eller bruker gave, provisjon, tjeneste eller annen ytelse som har mer enn en ubetydelig verdi.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke ytelser som er omfattet av første og annet ledd.»

Nærmere bestemmelser om dette er gitt i Forskrift om begrensninger i helsepersonells adgang til å motta gave, provisjon, tjeneste eller annen ytelse av 29. august 2005. Forskriften § 2 sier det samme som 1. avsnitt i helsepersonellovens § 9.¹

Formålet bak disse bestemmelsene er naturligvis å bidra til at pasienter og andre har tillit til at den helsehjelp som gis er basert på en helsefaglig og samfunnsøkonomisk forsvarlig vurdering, og ikke er bestemt ut fra en uheldig påvirkning fra ulike nærings- eller privatinteresser.

1. Både helsepersonelloven og forskriften med merknader finnes tilgjengelig på www.lovdato.no.

Forbudet vil kunne få anvendelse på ulike former for godtgjørelse som en tannlege mottar fra en spesialist som tannlegen henviser sine pasienter til. For å rammes av forbudet må provisjonen være egnet til å påvirke tannlegens yrkesutøvelse på en utilbørlig måte.

Det er med andre ord ikke et krav om at godtgjørelsen faktisk har påvirket den henvisende tannlegen i valget av hvilken spesialist han/hun henviser pasienten til. Det er tilstrekkelig at den er egnet til det.

Når vil en provisjon kunne være egnet til påvirke henvisende tannleges yrkesutøvelse på en måte som må anses som utilbørlig? Avgjørende er her om godtgjørelsen som mottas kan påvirke helsepersonellet på en slik måte at andre vurderinger enn de faglige og samfunnsøkonomiske ligger til grunn for beslutninger som tas. Eksempelvis hensynet til kommersielle interesser eller egen vinning. Dette vil kunne være særlig aktuelt der ytelsen man mottar (for eksempel provisjonen) er av større verdi enn motytelsen (det å henviser en pasient). Som henvisende tannlege bør man også spørre seg hvorfor man tilbys godtgjørelsen? Er det meningen at tilbudet om provisjon skal påvirke deg i valget av hvilken spesialist du henviser pasientene dine til?

Det er tannlegen som mottar godtgjørelsen som har ansvar for å vurdere om det er i strid med helsepersonelloven å motta denne. I forskriften § 4 gis en liste med eksempler på hva som kan omfattes av begrepet «gave, provisjon, tjeneste eller annen ytelse». Relevant i denne sammenheng er § 4 j) som uttrykkelig nevner godtgjørelse for henvisning av pasienter, f.eks. til en bestemt spesialistklinikk, som eksempel på når «varsellampene» hos mottaker bør begynne å lyse.

I merknadene til forskriften understrekes det også at hensynet til profesjonalitet og uavhengighet medfører at

helsepersonell bør være forsiktig med å inngå avtaler med pasienter eller andre de har berøring med i sitt virke som helsepersonell. Dersom helsepersonell påtar seg oppdrag eller inngår andre avtaler er det viktig at dette skjer i åpenhet og lovlige former.

Avslutningsvis er det også nødvendig å minne om bestemmelsen i helsepersonelloven § 6 som forplikter helsepersonell til å sørge for at helsehjelpen som ytes ikke påfører pasienter, helseinstitusjon, trygden eller andre unødvendig tidstap eller utgift. Dersom en spesialist på forhånd har forpliktet seg til å betale henvisende tannlege en bestemt andel av pasienthonoraret vil dette lett kunne anses som en unødvendig utgift i strid med bestemmelsen i § 6. Det er vanskelig å se hvordan en slik avtale om godtgjørelse til henvisende tannlege ikke medfører en utgift for pasienten.

Personer som bryter helsepersonelloven eller forskriften kan få en advarsel fra Statens helsetilsyn, eller i alvorlige tilfeller få autorisasjonen tilbakekalt.

*Advokat Dag Kielland Nilsen
og advokat Elisabeth Scarpello, NTF*